

na Slovence prepozno, ker bodemo skoro popolnoma potujčeni.

Glasilo koroških Slovencev je lani se sklicevalo na to, da bodo nas podpirali nemški konservativci. To ni popolnoma prazno. Dosedaj so bili nemški konservativci še nam precej zvesti. Semtrtja se je pa vendar opazovalo, da vsi nemški konservativci tudi niso tako naklonjeni nam. Najbolje pohvaliti moramo v tem oziru Tirolce. Da Štajerski nemški konservativci niso tako zanesljivi, ve pač tudi „Südsteierische Post.“ Prigodilo se je nekajkrat, da so pustili Slovence na cedilu. Znano je tudi, da so bili Slovenci in nemški konservativci dogovorili, da bodo v skupini kmetskih občin volili jedenkrat nemškega konservativca, drugikrat pa Slovenca v deželni odbor. Slovenski poslanci so ostali mož beseda in dali vsi svoje glasove nemškemu konservativcu. Pri novih deželnozborskih volitvah se je položaj v toliko premenil, da so sami nemški konservativci dobili večino v tej skupini. Posledica temu je bila, da so nemški konservativni poslanci iznašli, da sedaj dotični dogovor več ne velja, ker se je položaj premenil. Z drugimi besedami bi se to reklo, da so štajerski nemški konservativci pripravljani podpirati Slovence, ako jih potrebujejo, drugače pa ne. Pri vsej toliko proslavljanju pravičnosti nemških konservativcev je vendar prišlo, da tretjina štajerskega prebivalstva nima svojega zastopnika v deželnem odboru. Da bi bilo pravično, da bi blizu polmilijona štajerskih Slovencev izmed šestih deželnih odbornikov vsaj jednega imeli, mislimo, da ne boče nikdo oporekal. In štajerski konservativci bi bili lahko Slovencem do tega pripomogli, da jim niso bile lastne strankarske koristi in predprave nemškega prebivalstva več kakor stroga pravičnost, ravno tako kakor liberalcem. To je faktum, na katerega Slovenci nikdar ne smemo pozabiti, kadar premišljujemo o tem, kako naj vredimo bodočo politiko.

Po preosnovi avstrijske države na podlagi združenja dežel v večje skupine bi se utegnulo tudi pripetiti, da bi kmalu konservativci nas več ne potrebovali, in potem bi nas utegnili pustiti na cedilu, kakor so že v gori omenjenem slučaju. Glavna stvar nemških konservativcev je okrajšanje šolske dolžnosti in pa verska šola. Prvo bi nemški konservativci dosegli po taki preosnovi najbrž tudi brez nas. Na Kranjskem in Primorskem je tako že šestletna šolska dolžnost in zaradi jednakejše vredbe bi se najbrž vvela tudi na Štajerskem in Koroškem. Pa tudi kar se tiče verskega značaja šole, bi liberalci znabití bili pripravljani kaj dovoliti konservativcem, da bi se le ž njimi zavezali proti nam. Pozabiti ne smemo, da je mej štajerskimi nemškimi liberalci in nacijonalci in pa dunajskimi liberalci nekaj razlike. Poslednji se trdo drže nekaterih liberalnih načel, štajerski so pa v prvi vrsti le nasprotniki Slovencev, v družih ozirih se pa da pogajati ž njimi. Glasovali so tako za omejenje ženitev nemaničev, kar je odločno proti načelom družih liberalcev. Tako bi tudi zatajili novodobno šolo, če jim kon-

servativci obljubijo podporo proti Slovencem. In v tem slučaju bi nastopila za našo narodnost resna nevarnost.

Iz povedanega naj pa nikdo ne sklepa, da smo mi proti sodelovanju z nemškimi konservativci v parlamentarnih zastopih. Ž njimi že sodelujemo trideset let in smo marsikak boj že izbojevali. Samo to smo hoteli reči, da jim v vsem slepo ne zaupajmo. Ravnati se je pa nam tudi po pregovoru, da je srajca nam bližje, kakor suknja. Nemški konservativci so v vse drugačnem položaji, kakor mi. Boja za obstanek narodnosti ne poznajo in torej prav ne morejo razumeti naših teženj. Poleg tega pa nanje pritiska tudi nemško javno mnenje, nemški volilci. Pomisliti je treba, da ima tudi nemško prebivalstvo dobiček od predpravice nemštva. Nemški sinovi ložje dobivajo službe in tudi še marsikaka druga drob-tina odpade Nemcem. Tega tudi nemški konservativci popolnoma ne prezirajo, ker so tudi sinovi nemškega naroda. Dokler smo mi Slovenci jim potrebni zavezniki, se to tako očitno ne kaže, kakor se utegne še kedaj. Previdnost je pa lepa in koristna lastnost, posebno v političnih bojih. In čim važnejše je vprašanje, tem previdnejše je nam biti, da ne zagazimo v kake velike težave in nevarnosti, iz katerih bi ne bilo izhoda.

Politični pregled.

Državni zbor bode najbrž razpuščen, ako se ne posreči grofu Taaffeju skrpiti kake nove večine. Te dni so bili na Dunaji načelniki deželnih vlad in ministerski predsednik se je že posvetoval ž njimi o morebitnih novih volitvah in jim dajal instrukcije. Slovenci se sedaj novih volitev nikakor ne moremo posebno veseliti, ker nismo jedini. Kdo ve, če bi zaradi domačega razkola Nemci ne pridobili kacega mandata. Spominjamo se le predobro žalostnega izida državnozborskih volitev 1874. leta, ko je tudi v obeh slovenskih taborih veljala le srčnost, odtrivala se pa modrost. Dosti boljših vspehov tudi sedaj nimamo pričakovati.

Modrost velja. — Sobotni „Slovenec“ polemizuje s „Slovenskim Narodom“ hoče čitatelje prepričati, da je v boji prva srčnost. Mi ne bodemo preiskovali, kje so se Slovencevi gospodje učili strategike. Toliko pa vendar moramo opomniti, da v sedanjem veku tudi na bojiščih že davno ni srčnost prva, temveč modrost. Vojskovodja mora najprej poklicati svojo modrost za svet. Še le, ko je modrost govorila, potem pride srčnost na vrsto. Zaradi tega pa navadno zapoveduje vojski kak star general, o katerega hrabrosti že ni več dosti pričakovati; pač pa od njegove modrosti. Še bolj pa ta velja o političnih bojih, kjer se bijejo boji z uma svitlim mečem. Politik, ki vsake stvari poprej vsestranski ne prevdari in večkrat poleg modrosti ne popraša še zmernosti, bode javljne dosti opravil. Srčnost je lepa čednost, ali voditi jo mora povsod modrost, toraj modrost velja!

Nova večina. — Ta teden vrše se pogajanja ob osnovi nove večine. Najprej je bil grof Taaffe povabil zastopnike zjedinjene levice, potem pa načelnike poljskega in konservativnega kluba. Na to pa zopet levičarje, da jim je razložil, kaj da žele konservativci in Poljaki. Osnovi večine se pa baje stavijo precejšnje težave. Levičarji bi radi pri tem si zagotovili predprave nemštva, čemur se pa odločno ustavljajo konservativci in Poljaki. Levičarji bi najrajši videli, da bi se Hohewartov klub v novo večino ne vzprejel, ali Poljaki v tem slučaju nečejo sodelovati z levičarji. Pogajanja bodo gotovo še

precej časa trajala, najbrž ne bodo še končana do 17. t. m., ko se zopet snide državni zbor.

Mladočehi sedaj po svojih listih in na shodih propovedujejo, da tako dolgo ne morejo češki zastopniki podpirati kakega utrjenja razmer v Avstriji, da se izvede češko državno pravo. Jeden čeških zastopnikov se je že izrazil, da bi Mladočehi bili pripravljeni glasovati celo proti imenovanju novega ministra za Češko, ko bi vedeli, da s tem kaj ponagajajo grofu Taaffeju. S tako politiko Mladočehi pač ne bodo dosegli nobenih uspehov.

Poljedelsko ministerstvo je izdalo dve jako važni predlogi. Načrt zakona o kmetijskih zadrugah in pa o dohodninskih posestvih. Sedaj ima le še posebna komisija iz zastopnikov raznih ministerstev ti predlogi pregledati. Ker sta obe predlogi velike važnosti, bomo še obširneje govorili o nju, ko bodeta znani v podrobnosti. Kakor se kaže, poljedelski minister resno hoče pomoči kmetijskemu stanu.

Ogersko. — V državnem zboru vrši se sedaj budgetna debata. Pri točki: „Najvišji dvor“ so se od več strani slišale zahteve, da naj se osnuje samostojni ogerski dvor. Ministerski predsednik je odgovarjal, da bode v tem oziru storil kolikor bode mogel. Mnogi govorniki so tudi napadali avstrijsko vlado in parlament. Wekerle je moral toraj zagovarjati avstrijsko državno polovico, da se strogo drži nagodbe iz 1867. leta. Ko je knez Schwarzenberg v avstrijskem parlamentu nekaj spregovoril o ogerskih razmerah, kak krik je bil po liberalnih glasilih, da se s tem spravlja dualizem v nevarnost, ko pa Ogrji zabavljajo proti Avstriji v parlamentu, je pa vse dobro. Noben židovski list za to nima grajalne besede. Seveda Madjari so dobri prijatelji naših Nemcev, zato se pa jim mora že malo skozi prste gl-dati. — Vlada misli še huje začeti preganjati Slovake in Rumune, kakor je nedavno dal razumeti ministerski predsednik v zbornici poslancev.

Vatikan. — Dne 16. t. m. bode konzistorij, v katerem bode papež imenoval 14 novih kardinalov, tako, da bode zaprejš 35 italijanskih kardinalov in 30 drugih. V političnem pogledu vzbuja največje zanimanje imenovanje Galimbertija, nuncijsa na Dunaji.

Vatikan in Francija. — Papež je francoskega poslanika Lefebvre de Behain-a, katerega je v avdijenci vsprejel, zagotovil, da še zmirom goji neizpremenjene simpatije do Francije. Papež je prepričan, da je republika edina mogoča vladna oblika v Franciji. Pripomnil mu je tudi, da vsakemu Francozu, katerega vsprejme v avdijenci, svetuje naj se oklene republike. V vsem bil je Lev XIII jako ljubeznjiv napram poslaniku.

Nemčija. — Na dnevnem redu je še vedno nova vojaška predloga. Vsi časniki in politiki se bavijo ž njo. Največ sitnostij dela seveda Bismarck, ki se tako odločno protivi tej novosti. — V Saarbrückenu traja že nad teden dni štrajk ondotnih delavcev v premogovih jamah. Ker se štrajk še vedno širi, dela vladi veliko preglavico, kako bi red vzdržala.

Francija. — Panamska afera še vedno vznemirja duhove. Zadnje dni zaprli so nekega Blondina in bivšega ministra Baihaut-a. — Ministerstvo Loubet je dalo ostavko. Predsednik Carnot naročil je Ribotu, da sestavi novo ministerstvo. — Žida Rothschild in Hirsch sta v namen, da se osnuje nova panamska družba, obljubila dati vsak po 25 milijonov frankov. Ker je ta svota premajhna in bi se vlada težko pregovorila, da bi podjetje podpirala, ni misliti na zopetno osnovo družbe. Sicer se pa splošno govori, da panamske ožine ni lahko prekopati tudi že zaradi tega ne, ker se podjetju upirajo lastniki ameriških železnic, ki bi vsled prekopa panamske ožine zgubile na veljavi.

Rusija. — Car je z ozirom na lakoto, ki zopet razsaja v nekaterih pokrajinah, zapovedal, da je pričeti takoj z zgradbo

raznih cest in železnic, da se da tako stradajočim ljudem zasluzka.

Rumunija. — Rumunski prestolonaslednik obhaja te dni v Sigmaringen-u svojo poroko s princezinjo Marijo Edinburiško.

Anglija. — O irski homeruli posvetuje se zdaj ministerski svet. Gladstone je vse potrebno ukrenil, da posvetovanja ostanejo, kolikor mogoče tajna — Zadnji čas jeli so nekateri zahtevati posebno homerulo za London. Prišel bode izhajati tednik, ki bo to zahtevo zagovarjal. — Irska homerula predloži se zbornici dne 6. februarja. Pri tej priliki se bode pokazalo, če ima Gladstone zares kaj vpliva. Če dobi za homerulo potrebno večino, potem mu je ministerski stol zagotovljen še nadalje. Če pade pa homerula, palo bode najbrže tudi ministerstvo.

Obrtnija.

Prah in delavec.

Znano je vsakemu človeku, da je prah škodljiv. Ko pride v naša pljuča, vpliva tam nanje vsled svoje kemijske sestavine ali pa tudi vsled svoje vnanje oblike. Uže leta 1703 je dokazoval Ramazzini, da dobi človek gotove bolezni, ker sope vase škodljivi prah; posebno pa to velja o delavcih, ki so prisiljeni več ur na dan prebiti in delati v dotičnem, z nevarnim prahom napolnenim zraku. Moderna statistika je povsem potrdila nazore Ramazzinijeve; njene številke neovrgljivo in ob enem strahovito dokazujejo, kako prah vsako leto položi cele legije delavcev na posteljo in jih spravlja v zgodnji grob.

Nekatere obrti so take, da morajo delavci dobiti vase velikanske množine prahu. Samo jeden zgled bode nas o tem poučil. V neki tovarni za surik (Minium) je bilo toliko prahu, da so končno bili prisiljeni zgraditi posebne prašne stanice (Staubkammern), v katere se je lovil prah. In glej! Ko so koncem leta snažili in čistili one stanice, ležalo je v njih 17.500 kilogramov prahu! Ko bi ne bili naredili stanic, bi bil ta nevarni prah večinoma zašel v pljuča delavcev.

Znanstvena preiskovanja prahu so posebno v novejšem času prišla do zanimivih posledic. Poprej so preiskovali navadno le njegove kemijske lastnosti, a sedaj so razni učenjaki obrnili svojo pozornost tudi na vnanjo podobo in strukturo prašnih drobcev. Na poziv centralnega obrtnega nadzornika doktorja Migerke so pregledali prahove raznih delavnic, med njimi pa še posebno lesni prah, ki nastaja v delavnici lesne industrije.

Do tega preiskovanja je bilo občno mnenje, da je lesni prah najmanj škodljiv med vsemi drugimi prahovi. A kako smo se varali! Lesni prah je isto tako zavraten sovražnik našega zdravja, kakor mnogoštevilni drugi razvpiti prahovi; on se namreč tako zarine in prime v naših pljučih, da ga s kašljem le težko moremo spraviti iz njih. Posledica temu običanju v pljučih pa so katari in končno — jetika!

Lesni prah je svetlo rumen, lahek in jednako barvan v vseh svojih delcih. Pod mikroskopom zapazimo lesne